

Nytt fra styret

Likebehandling av studenter med statsvitenskap

Styret fattet i møte 16. oktober 1995 følgende enstemmige vedtak:

1) *Kandidater fra Institutt for statsvitenskap må avlegge tilpasningsprøve fra grunnfag til mellomfaget på linje med studenter fra andre universiteter og høyskoler.*

2) *Opptak til hovedfaget forutsetter avlagt mellomfagseksamen ved Institutt for sammenliknende politikk, eller tilsvarende, i henhold til gjeldende studieplaner. Mellomfaget fra Institutt for statsvitenskap er ikke lengre automatisk godkjent som tilsvarende mellomfag i sammenliknende politikk.*

3) *Innholdet i tilpasningsprøven, vedtatt i styremøte 9. mars 1994, foreslås endret slik at kandidaten kan prøves i alle deler av det til enhver tid gjeldende grunnfagspensum. Prøven er 6 timers skriftlig eksamen som bedømmes bestått/ikke bestått. Oppmelding skjer 10. januar og 10. august med eksamen ca 20. januar og 20. august.*

4) *Ordningen gjøres gjeldende fra 1.1.1996.*

Bakgrunnen for vedtaket er at det i styremøte 26. september ble oppnevnt et utvalg til å vurdere forslag om å gjeninnføre tilpasningsprøve ved overgang fra Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo. Styret ønsker likebehandling av studenter i statsvitenskap fra andre norske universiteter og høyskoler ved at studenter fra UiO settes på lik linje med alle andre studenter med statsvitenskap. Dessuten får vedtaket om senking av karaktergarantien for opptak til hovedfag i statsvitenskap i Oslo fra 2.5 til 2.3 fra vårsemesteret 1996 *faglige* konsekvenser for hovedfaget i sammenliknende politikk. Faget blir utsatt for endringspress av studenter med annen faglig bakgrunn. Komiteen har gitt sin anbefaling og begrunner sitt forslag om å gjeninnføre innpassningsprøve med følgende moment:

Studenter fra statsvitenskap i Oslo har vært særbehandlet i forhold til andre studietilbud i statsvitenskap i Norge. Grunnfag fra andre institusjoner der fagtilbudet har vært identisk med statsvitenskap, har ikke hatt samme mulighet. Dette skillet er vanskelig å opprettholde også fordi det etterhvert finnes så mange fagtilbud innen statsvitenskap at det ikke lengre er faglig forsvarlig å sette statsvitenskap fra Oslo i en særstilling.

Sammenliknende politikk skiller seg faglig fra statsvitenskap. Forutsetningen som lå til grunn for fri overgang av studenter mellom de to institusjonene var delvis basert på at dette skulle gi mulighet for studenter med spesielle interesser innenfor faget om å få søke seg til det instituttet som kunne gi det beste tilbudet innen deres interesseområder. Dersom overgang ikke lengre blir gjensidig, og ikke faglig begrunnet fra studentenes side, vil dette føre til et press til å endre hovedfagets struktur. Instituttets faglige profil vil komme under sterkt

press fra studenter som ønsker å skrive hovedfagsoppgave innen tema internasjonal politikk. Det er allerede kommet en rekke henvendelser fra Oslostudenter om muligheten for å skrive slike oppgaver ved Institutt for sammenliknende politikk. Instituttet har etter tidligere drøftelser ønsket å garantere studenter med laudabel mellomfagskarakter en mulighet for opptak på hovedfaget. Dette har vært en faglig vurdering som Instituttet nå står i fare for å måtte revurdere av ressursmessige årsaker, dersom Instituttet tilstrømmes av studenter med mellomfaget fra statsvitenskap. Tidligere vedtak om å bygge ned overgangsordninger mellom statsvitenskap og sammenliknende politikk var også delvis begrunnet med at det i stor grad ble utvekslet sensorer ved eksamen, noe som sikret at kvaliteten på studentene ble gjensidig vurdert. Ordningen med utveksling av sensorer er nå sterkt nedbygget ved UiO og vi forventer at økonomiske årsaker også presser ISP til å redusere utgiftene til eksamen ved å hente sensorer fra nær-områder, heller enn fra Oslo.

Notiser

* Instituttet har fått en bevilgning på kr. 141.000 fra NORAD for å gjennomføre kurset i *Scandinavian Politics* ved Fudan University, Shanghai, i tiden 10.oktober - 10.november 1995. Det er nå endelig bestemt at statsminister Gro Harlem Brundtland vil offisielt åpne det nordiske senter ved Fudan University den 9.november. Ved denne anledningen vil hun også holde en forelesning.

* Gjesteforsker Dzemal Sokolovic, Universitetet i Sarajevo, har mottatt et 8 mnd. stipend fra Norges Forskningsråd/Øst-Europa-programmet for 1996. Han har siden 1.10.94 vært tilknyttet instituttet.

* Assistant lecturer Zlatko Sabic, Universitetet i Ljubljana, har mottatt et 8 mnd. stipend fra Norges Forskningsråd/Øst-Europa-programmet for 1996, for et forskningsopphold ved Instituttet. Han vil påbegynne oppholdet i september 1996, og strekke stipendet ut i 1997.

* Førsteamanuensis Stein Ugelvik Larsen har fått tildelt kr 200.000 fra Norges Forskningsråd/Øst-Europa programmet til prosjektet "The Theory Confrontation Symposium June 1986".

Studieplaner

Muntlig eksamen tas bort på hovedfag

19.09.95 vedtok fakultetsrådet instituttets forslag til ny studieplan for hovedfaget. Viktige endringer er: **Rådet for Det samfunnsvitenskapelige fakultet vedtek at munnleg eksamen vert teke bort i samanliknande politikk hovudfag, men studenten skal ha rett til å møte medlem av kommisjonen og få vite grunngevinga for karakterfastsettinga på hovudfagsoppgåva.**

SamPol aktuelt

A PHONE(Y) TALK II

"Legitimering av universitetets virksomhet blir stadig viktigere"
Gudmund Hernes, statsråd.

- Institutt for sammenliknende politikk!

- Hallo, dette er fra nyhetsredaksjonen i TV2.

- Ja, trenger dere nyheter?

- Nei, de lager vi selv, men vi skulle gjerne ha en ekspertkommentar i direkte-sendingen kl. 2100. Kanskje Frank Aarebrot er til stede?

- Nei, han er i Middagsstunden for å fortelle hvor viktig det er at de eldre bruker stemmeretten. Etterpå skal han i Ungdommens radioavis for å minne om hvor viktig det er at de unge bruker stemmeretten.

- Er Lars Svåsand der?

- Nei, han er i Brussel og holder foredrag ved *Advanced Center for European Studies*.

- Kanskje du kan sette meg over til Torstein Hjøllum?

- Ja, om det ikke hadde vært for at han er i Shanghai og foreleser om "The Success of the Scandinavian Social Democratic Model".

- Enn Jan Erik Grindheim?

- Han er i Barcelona og holder foredrag ved *European Center for Advanced Studies*.

- Men Ulf Lindström er vel til stede?

- Nei, han er i Østersund og foreleser om "Den skandinaviske socialdemokratiske ultimata sammanbrott". Hva er det dere egentlig trenger en kommentar til - kanskje det er lettere for oss å finne en interessant blant de mange som er her....?

- Vi vil gjerne ha en statsvitenskapelig kommentar til en sammenliknende analyse av menyen i Stortingsrestauranten og Folketingsrestauranten vurdert i lys av EU's betydning for standard, variasjon, kvalitet og pris.

- Jeg kan faxe Stein Kuhnle og be ham stikke innom TV2 etter at han i ettermiddag kommer tilbake fra Aix-en-Provence der han har vært på et viktig ERASMUS-møte over helgen for sammen med koordinatorene fra 13 europeiske institusjoner fordele 4 studentutvekslingsstipend à kr. 1050 pr. mnd. i seks måneder.

Sampolicissimus

Institutt for sammenliknende politikk
Midlertidig adr.: Jonas Reinsgt. 19, 5008 Bergen
Tlf. 55 21 21 75/55 21 21 78
Fax. 55 32 28 44
Instituttstyrer:
Professor Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Gerd Pettersen
Terese Zeil

5/95

University of Bergen by
Department of Comparative Politics,
Department of Social Anthropology
and Department of Sociology,
in co-operation with
Norwegian Institute of Human Rights,
University of Oslo
are glad to invite you to attend the

International Conference on

*Bosnia:
Searching for
Solutions*

Bergen, November 3-4, 1995
Place: Aud. Ulrike Pihls house,
Fosswinckelsgate 5

Innleveringsfrist
for hovedfagsoppgaver i
vårsemesteret er endret
fra 15. januar til 20. februar.

Stein Rokkan Memorial Lecture 1995

Professor Peter Mair,
Universitetet i Leiden

Tema:

New Party System in New Democracies

Tid: 10. november 1995

kl. 10.¹⁵ - 12.⁰⁰

Sted: Stort Aud., Lauritz Meltzers hus

SamPol aktuelt

Prisbelønning

Kaare Strøm, som er professor II ved Institutt for sammenliknende politikk, har fått *ISSC Stein Rokkan Prize in Comparative Research*. The 11th Stein Rokkan Prize in Comparative Research was awarded to Professor Kaare Strøm of the University of San Diego, USA for his study *Minority Government and Majority Rule*, Cambridge University Press, 1990 (Studies in Rationality and Social Change).

The award was made by the ISSC Executive Committee on the recommendation of a jury of the European Consortium for Political Research chaired by Professor Sten Berglund of Åbo Akademi, Finland.

The International Social Science Council, in conjunction with the Conjunto Universitario Candido Mendes (Rio de Janeiro) announces that the seventh Stein Rokkan Prize will be awarded in 1996. The prize is intended to reward a very substantial and original contribution in comparative social science research by a scholar under forty years of age on 31st December 1993.

Presentasjon av stab

Jan Erik Grindheim

Jeg er en av sampols innavlede amanuenser. Etter å ha studert historie grunnfag og lokalhistorie mellomfag ved Telemark distriktshøgskole, kom jeg til Bergen i 1982 for å ta sammenliknende politikk. Etter mellomfag ble det sosialøkonomi, før hovedfagseksamen kunne avlegges høsten 1986.

I januar 1987 begynte jeg som stipendiat ved instituttet. Våren 1988 fulgte jeg ICPSRs sommerskole ved University of Michigan, Ann Arbor, USA, for å studere bruk av statistikk i historiske analysemetoder, lineære modeller og matematikk for samfunnsvitere.

Ved Instituttet begynte jeg som NAVF-stipendiat på full tid i to år. Deretter i en delt stilling som universitetsstipendiat og forskningsassistent ved SEFOS, før jeg gikk inn i et amanuensisvikariat og til slutt endte i en midlertidig stilling som amanuensis. Denne stillingen går ut neste sommer, og da må jeg også ha ferdig min doktorgradsavhandling om frivillige organisasjoners rolle i utviklingen av den norske velferdsstaten 1890-1990.

Frivillige organisasjoner har vært mitt viktigste forskningsfelt ved instituttet. Jeg har publisert flere nasjonale og internasjonale artikler rundt emnet, men har i forlengelsen av dette også interessert meg for offentlig politikk i bredere forstand. Med utgangspunkt i Rokkans arbeider har jeg således de siste par årene rettet mer av forskningen mot generell velferdsstatsteori, og det siste året også

internasjonaliseringen av velferdsstaten. Jeg er i disse dager i ferd med å avslutte et større forskningsprosjekt om arbeidslivets organisasjoner og EU. Det har vært fire studenter ansatt på prosjektet, og vi har arrangert hovedfagskurs og seminarer i den forbindelse. Dessuten har jeg helt siden hovedfag vært fascinert av den såkalte kulturteorien, som ligger i grenselandet mellom statsvitenskap og antropologi, og har stor tro på at en naturlig utvikling av faget sammenliknende politikk bare kan skje gjennom tverrfaglighet og intellektuell takhøyde.

Forskningspolitisk står jeg for total frihet for den enkelte forsker. Det er søken etter ny erkjennelse som skal styre ens interesser, ikke byråkratisk planlegging eller markedsøkonomiske hensyn. Universitetet er et sted for spesielt interesserte hvor studenter skal kunne søke kunnskap hos professorer og amanuenser. Ikke en skole hvor lærere forteller elever hva de skal tenke og hvordan de best skal klare en eksamen. Dermed blir det for meg også helt sentralt at all undervisning ved universitetene må ha basis i grunnleggende forskning. Når det gjelder undervisning har jeg også bred erfaring utenfor universitetet. Jeg har i flere år undervist ved Norges handelshøyskoles kursvirksomhet og ved Folkeuniversitetet i Hordaland. Jeg har dessuten holdt en rekke gjesteforelesninger

i inn og utland. Ved siden av min vanlige stilling som amanuensis ved Instituttet, hadde jeg fra 1990 til 1994 ansvaret for å bygge opp våre internasjonale nettverk for student- og lærerutveksling. I første rekke NORDPLUS- og ERASMUS-nettverkene, men også bi-laterale avtaler med The American University, USA, og University of Dar-es-Salaam, Tanzania. Jeg har en sterk tro på de muligheter det ligger for et fag som Sammenliknende politikk i disse nettverkene, og har selv undervist på sommerskoler i Leeds, England og Bielefeld, Tyskland, ved siden av å ha en fast undervisningsavtale med University of Limerick, Irland, hvor jeg reiser hver høst. Jeg har også benyttet meg av forelesere fra våre samarbeidsuniversitet på hovedfagskurs ved vårt institutt, og fått forståelse for at dette også er en god idé for grunnfaget. Videre ivret jeg i sin tid sterkt for at

vi måtte utvikle engelskspråklige tilbud ved vårt institutt, noe som har vist seg å være en suksess. Allerede som student var jeg aktiv i styrer og råd ved Institutt for sammenliknende politikk, og som ansatt har jeg sittet i diverse komitéer, vært vise-styrer og ellers deltatt i administrasjonen av hverdagen så godt jeg har kunnet. Utenfor eget institutt har jeg nå et styreverv ved Senter for europeiske kulturstudier, og var fra 1990 til 1994 leder for Norsk statsvitenskapelig forening, samt den norske internasjonale representant i Nordisk forening for statsvitenskap og International Political Science Association. I tillegg startet jeg opp Bergensgruppen av Statsviternes yrkesorganisasjon, det som i dag er blitt Samfunnsviternes fagforening, var styremedlem her i flere år, og redaktør for organisasjonens tidskrift, Synspunkt.

Jan Erik Grindheim

Jan Oskar Engene

stipendiat

Jeg har vært stipendiat (NFR) fra august 1994, og holder på med et doktorgradsprosjekt om politisk terrorisme i Vest-Europa i etterkrigstida.

Med andre ord et voldsomt emne som stadig har aktualitet, det minner nyhetene oss på nesten hver eneste dag: Det smeller i Frankrike, Spania, Tyskland. Likevel er det kanskje rart at en forsker fra et fredelig land som Norge skal være opptatt av et slikt problem. Her hjemme har vi jo ikke mye politisk vold å vise til. Det er nettopp dette som er mitt utgangspunkt: Hvorfor er det slik at land som Norge slipper unna, mens andre land plages av politisk vold i årtier? Det er spørsmålet jeg ønsker å gi svar på. For å gi svar på spørsmålet gjelder det både å kunne beskrive forskjellene mellom land når det gjelder omfanget av terrorisme, og å utvikle teori som tar fatt i landenes politiske utvikling og knytter den til voldelig opposisjon mot myndigheter. Til den første delen har jeg ordnet et datasett over terrorisme-relaterte hendelser fra 1950 og opp til våre dager. Den andre biten er under stadig utvikling, ikke minst fordi fundamentet bør være solid om en skal gi seg i kast med å forstå eller forklare et kontroversielt fenomen som terrorisme.

Det sentrale elementet i forståelsen av terrorisme jeg legger til grunn, er at terrorisme oppstår i de land der det av historiske eller nasjonale grunner reises tvil om statens legi-

timitet. Tilnærmingen er klassisk komparativ med 18 land som enheter.

Forøvrig er jeg interessert i mange andre emner også. Jeg har vært opptatt av politisk teori og vitenskapsteori, spesielt kombinasjonen av de to. For tiden er det politisk symbolikk som engasjerer meg ved siden av doktorgradsprosjektet.

Spesielt er jeg interessert i hvordan makt, autoritet, ideologier og identiteter uttrykkes visuelt (grafisk), gjennom emblemer, merker og symboler. Her er det mye å ta fatt på når avhandlingen endelig er ferdig. Er f.eks. statens visuelle identitet i ferd med å "privatiseres"? Stadig flere offentlige organer skaffer seg logoer til erstatning for riksvåpen og kongekrone. Vil vi om 10 år fortsatt kunne se om det er en offentlig etat eller et postordrefirma som henvender seg til oss? Andre interessante emner er de politiske partienes emblemer. Her er jeg mest opptatt av historiske forhold, spesielt Nasjonal Samlings politiske symboloppbud.

SamPol aktuelt

Gjesteforsker

Wolfgang C. Müller

is Associated Professor in political science at the University of Vienna in Austria. He received his doctorate in 1983 from the University of Vienna. In 1989/90 he was an academic visitor at Nuffield College, Oxford. In 1994 he was guest professor for comparative politics at the University of Mannheim and he will serve as a guest professor at Humboldt-University after his stay in Bergen. He specialises in Austrian and comparative politics and is particularly interested in political parties, the executive, and policy-making. He has published widely on these topics. His books include *Politics in Austria: Still a Case of Consociationalism?* (ed. with K.R.Luther) and *The State in Western Europe: Retreat or Redefinition?* (ed. with V.Wright). Currently he is working on the economy of party organizations and coalition governments. "I have used my stay in Bergen", he explains, "to gratefully exploit the enormous expertise of the Comparative Politics Department, particularly in the field of party organizations, and to work on a book on cabinet coalitions together with Kaare Strøm."

E-mail fra Dublin:

"..... and congratulations, once again, on having such well-organized, committed and enthusiastic students in your department. It was a very pleasurable way to revisit Bergen".

Professor John Coakley, foredragsholder på hovedfagsstudentenes "Sampolkonferanse" om *Separatisme* i september, i e-mail av 4.10.95 til instituttstyret.

Nye bøker

Førsteamanuensis Tor Midtbø har publisert sin avhandling: **Økonomiske effekter av valg og regjeringsskifter**

Høyskoleforlaget 1995, 225s.

Boken har to målgrupper: Studenter som er interessert i sammenhengen mellom økonomi og politikk, og masochister som prøver å forstå likninger som forfatteren selv ikke forstår. Studenter vil kunne ha nytte av den første delen av boken, masochister vil finne stoff i den siste delen, mens masochistiske studenter vil kunne glede seg over hele boken. De sentrale spørsmålene i fremstillingen er rett og slett om (1) politikken har betydning for økonomien, og om (2) økonomien har noe å si for politikken. Det meste av analysen er viet det første spørsmålet. Mer konkret diskuteres:

* Hvorvidt regjeringens ideologiske forankring har noe å si for hvilken økonomisk politikk som føres

* Om den økonomiske politikken benyttes som et virkemiddel for å sikre at den sittende regjering fortsatt skal bli sittende

* Hvilken betydning endringer i økonomien har for hvordan folk stemmer

Den viktigste konklusjonen i analysen sett under ett er at politikken autonomi er svært begrenset. For å forklare endringer i viktige variabler som arbeidsledighet, inflasjon og BNP, er effekten av internasjonale konjunkturvariable betydelig sterkere sammenliknet med de politiske forklaringsvariable. Dette er vel et resultat som neppe overrasker særlig mange, kanskje med unntak av statsvitere som har blitt indoktrinert til å tro at politikken har noen betydning. I boken omtales mye av litteraturen på området. Fremstillingen kan derfor benyttes som en innfallspott til temaer som etterhvert har begynt å interessere statsvitere omtrent like mye som de skaper bekymring blant økonomene.

Professor Per Selle og førstekonsulent Bjarne Øymyr:

Frivillig organisering og demokrati

Det norske Samlaget, 1995, 320s.

Boka "Frivillig organisering og demokrati" gjev eit breitt og detaljert oversyn over korleis det frivillige

organisasjonssamfunnet har endra seg i perioden 1940 til 1990. Det gjeld både endringar i styrkeforholdet mellom ulike typar av lag og endringar internt i dei einskilde laga.

Meir konkret syner boka korleis det lokale frivillige organisasjonssamfunnet såg ut ved inngangen til 2. verdenskrig, rundt 1980, og ved inngangen til 90-åra. Eit av hovudsiktemåla med boka er å prøva å kopla organisasjonsendring i denne perioden til meir gjennomgripande samfunnsendring.

Boka presenterer ein omfattande litteratur om frivillige organisasjonar og om frivillig sektor, men drøftar også moderne demokratiteori og teoriar om det sivile samfunnet, og ser teoriane i samanheng med korleis det frivillige organisasjonssamfunnet har endra seg. Eit anna hovudsiktemål med boka er å klargjera den viktige rolla til det frivillige organisasjonsvesenet i det sivile samfunnet og dermed i demokratiet. Utgangspunktet vårt er at eit dynamisk og demokratisk basert organisasjonssamfunn som uttrykkjer verdimangfald, som søkjer politisk innverknad og som peikar ut over lokalsamfunnet, er eit dynamisk demokrati, det vil seia for at folk flest påverka innhaldet i dei store og viktige vedtaksprosessane, eller i det minste kjenner at dette vedkjem dei.

Dei frivillige organisasjonane har såleis ei mykje viktig samfunnsrolle, i historisk perspektiv har dei stått heilt sentralt i sjølve demokratiseringsprosessen og nasjonsbygginga gjennom å føra nye grupper inn i politikken. Samstundes har dei spela ei avgjerande rolle for den meir konkrete politikktutforminga. Organisasjonane har påverka offentleg politikk gjennom å løysa konkrete oppgåver både for sine egne medlemmer og for andre, og som fellesskapsbyggjande og identitetsbyggjande institusjonar. Boka syner at det frivillige organisasjonssamfunnet no er inne i ein djuptgripande transformasjonsperiode. Det frivillige organisasjonssamfunnet vert stadig meir spesialisert og sentralisert, og retta i aukande grad aktiviteten mot eigne medlemmer heller enn samfunnet utanfor. Det vert dessutan stadig færre av det vi kalla verkeleg idebaserte lag, mens dei typisk fritidsretta og aktivitetorienterte laga relativt sett utgjer ein stadig større del av organisasjonssamfunnet. Samstundes ser vi ei svekking av lokalnivået på kostnad av sentralnivået i organisasjonssamfunnet, samstundes som det slett ikkje lenger er like opplagt at nye frivillige organisasjonar er medlemsbaserte og demokratisk oppbygde.

Boka konkluderer ikkje berre med at det frivillige organisasjonsvesenet held på å endra karakter, men at det kan vera at dei frivillige organisasjonane vil spela

SamPol aktuelt

ei meir avgrensa rolle i samfunnet og i den demokratiske prosessen i framtida.

Gjesteforelesninger

Institutt for sammenliknende politikk får i tidsrommet 16. - 20. oktober besøk av Professor Dr.

Daniel Masís Iverson,
Director de la Escuela de Ciencias Políticas, Universidad de Costa Rica (UCR), San José.

Besøket finner sted innenfor Samarbeidsavtalen mellom Universidad de Costa Rica og Universitetet i Bergen og Dr. Daniel Masís Iverson vil under sitt opphold i Bergen holde følgende gjesteforelesninger ved UiB:

"The Present Political Situation in Central America"

Tid: Onsdag 18. oktober, kl. 14.15 - 16.00
Sted: Aud. 118, Hermann Fossgt. 6

"State Reform and Problems of Governability in Costa Rica"

Tid: Fredag 20. oktober, kl. 13.15-15.00
Sted: Senter for utviklingsstudier (SFU), Strømg. 54, 2. etg.

GJESTEFORLESNING

Professor **Ola Listhaug**
Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Trondheim:

"Modellar i valforskninga"

Fredag 17. november 1995
kl. 12¹⁵-14⁰⁰
Aud. 118, Hermann Fossgt. 6

Listhaug vil også innlede i seminaret Lov & Struktur om "The Funnel of Causality" Samme dag (17/11) kl. 16⁰⁰-17⁴⁵
Møterommet, Inst. for sam. pol. Jonas Reinsgt. 19.